SPOMNITE SE SLOVENSKIH BEGUNCEV S KAKIM DAROM!

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT—FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER

NO. 240 — CLEVELAND 3, O., MONDAY MORNING, DECEMBER 9, 1946 — LETO XLVIII—VOL. XLVIII

Social Attache Yugoslav Embassy 1520 — 16th St. N. W.

Pojasnilo k SANSovemu napadu

Piše Franc Gabrovšek

Že 20. novembra je "Enakopravnost" v poročilu o procesu proti škofu dr. Gregoriju Rožmanu in proti bivšemu ministru dr. Miha Kreku namigavala takole: "O "poštenem" poslovanju kaplana Franca Gabrovška, kot ravnatelja Zadružne zveze v Ljubljani, pa bomo poročali ob drugi priložnosti." Ta priložnost je sedem kolon dolgo pisanje SANSovega tajnika Kuhela z naslovom: "Kako je Franc Gabrovšek gospodaril pri Zadružni zvezi." Kasneje so isto priobčili tudi drugi "napredni" listi.

Po Kuhlevem pripovedovanju izhaja sedaj v Ljubljani list "Nova Zadruga." V znanem velikem zagonu vseh komunističnih sil proti Cerkvi in duhovščini hoče tudi ta list doprinesti svoj delež. Iz arhivov Zadružne zveze, ki se je je nova država polastila kot vseh drugih ustanov katoličanov, skuša izvleči nekaj materiala, s katerim meni, da bi bilo mogoče vreči nekaj blata na duhovščino. Te napade je uporabil tajnik SANSa in jih pomešal s svojimi dodatki.

V Sloveniji je bilo pred vojsko 1291 duhovnikov. Moj nasprotnik našteje med njimi šest slučajev (iz naslednjega bo razvidno, da jih niti toliko ni), kjer naj bi se duhovniki omadeževali z nepoštenjem pri denarju. In to v vsej dobi od zadnje vojske! Iz tega sklepa, da so duhovniki kar na splošno "nepoštenjakovići" in da sem jaz "tedanji kolovodja narodnih pijavk okrog Zadružne zveze."

Mislim, da bo vsem *poštenо mislečim Slovencem* — tudi nekatoliškim — pojasnilo o gornjih slučajih odnosno o mojih ter Zadružne zveze stikih s temi slučaji dobrodošlo.

Zadružna zveza v Ljubljani je bila ustanovljena leta 1900 po takratnem voditelju slovenskega katoliškega gibanja dr. Janezu Evangelistu Kreku. Njen namen je bil pospeševati misel zadružništva zlasti med slovenskimi kmeti. Združevala je ta zveza med drugimi zadrugami tudi lepo število "Hranilnic in posojilnic," ki so skušale na eni strani pospeševati varčevanje, na drugi strani pa nuditi potrebna posojila. Med pospeševatelji zadružne misli so bili duhovniki v prvih vrstah. Zato je tudi v načelstvu zveze bil vedno kak duhovnik. Glavni nasprotniki pa so bili v vrstah onih "nprednjakov," ki so se držali načel gospodarskega liberalizma, kateri je po svojem nauku proti zadružni samopomoči. Pred vojsko je štela Zadružna zveza 815 zadrug, med njimi 340 "Hranilnic in posojilnic."

Vsaka zadruga je bila v svojem poslovanju samostojna, bila pa je po zadružnem zakonu podvržena revizijam svoje zveze. Te so se morale vršiti vsaj vsaki dve leti. Zahtevam revizorjev po odpravi napak je morala zadruga ustreči v določenem roku. Če tega ni storila, je zveza v smislu zakona izročila revizijsko poročilo trgovskemu sodišču, ki je dalo nov rok za odpravo nedostatkov pod grožnjo kazni.

Z novembrom 1928 sem prevzel v sporazumu s škofom dr. Antonom B. Jegličem mesto načelstvenega ravnatelja Zadružne zveze, kar sem ostal do svojega odhoda v inozemstvo 6. aprila 1941.

Obdolžitve v "naprednih" listih mislim, da najbolje razdelim v splošne in v šest posebnih slučajev, ki so v napadu navedeni.

Splošne obdolžitve

V splošnih obdolžitvah so tele trditve:

Franc Gabrovšek "ni smatral za potrebno, da bi se arhivi Zadružne zveze pred pretečo okupacijo "porazgubili" (izraz devlje v narekovaj napadalec). "Vsi uradni dokumenti" pravi dobesedno so na ta način postali glavne priče in najboljši dokazi *o korupciji in nepoštenosti*, ki so jo v predaprilski Jugoslaviji prakticirali *samopostavljeni politični in gospodarski voditelji in izžemalci slovenskega kmeta in delavca.*"

"Zadružna zveza je bila centralna organizacija vseh zadružnih hranilnic in posojilnic v Sloveniji vse od časa, ko je Aleksandrova Jugoslavija izročila politični monopoli v Sloveniji Slovenski ljudski stranki in njenemu vodji dr. Antonu Korošcu. In politični monopol je pomenil monopol nad gospodarskim, industrijalnim in finančnim življenjem Dravske banovine. V tistih časih je postal ravnatelj Zadružne zveze tedanji tajnik SLS kaplan Franc Gabrovšek, ki si je kmalu zatem izposloval bolj spoštovani titul "monsignorja." — V poslovanju hranilnic so bile nerednosti in ravnatelj Zadružne zveze je povzel vse mogoče korake, da bi te nerednosti ne prišle v javnost.

Na te splošne obdolžitve odgovarjam:

Res nisem smatral za potrebno, da bi se arhivi Zadružne zveze uničili. Tudi ne vem, zakaj naj bi se. Arhivi so zbirka dokazov in zgodovina zadrug. Potrebni so nadaljnim delavcem v teh zadrugah. Objektiven človek bo našel v njih dobro in slabo in se bo iz njih učil. Tudi v svetem pismu imate zapisane grehe sicer svetih oseb. *Pokvarjenec išče v svetem pismu teh napak in se nad njimi pohujšuje.* Da ni nihče iz arhivov Zadružne zveze nič odnesel, je najboljši dokaz, da je vsak vedel, da *pošten človek* ne bo tam našel ničesar, da bi se mogel nad Zadružno zvezo spodtikati.

Noben dokument iz teh arhivov, ki jih napad navaja, ne dokazuje niti ene nepoštenosti od strani uprave Zadružne zveze. To bo razvidno iz naslednjega.

Noben član uprave se ni sam postavil, ampak je bil vsak pravilno izvoljen na javnih občnih zborih zadružnih delegatov.

Obdolžitev o nerednostih pri posameznih posojilnicah je strašno pretiravanje. Med 340 posojilnicah najde šest slučajev (v resnici štiri.) v 23 letih. Te potem samovoljno in krivično posplošuje.

Zadružna zveza ni bila organizacija vseh zadružnih hranilnic in posojilnic v Sloveniji. *Ta trditev je izmišljotina.* Obstojali sta še dve zadružni zvezi v Sloveniji. Ena socialistična in ena v okrilju takozvane Samostojne kmetijske stranke (Zveza

(Dalje na 2. strani)

Lewis nenadoma ustavil stavko

Vse restrikcije na železnicah in pošti so preklicane. Premogarji začno danes zopet z delom po sedanji pogodbi, ki ostane v veljavi do 31. marca.

NAJVIŠJA SODNIJA BO ODLOČILA GLEDE DENARNE GLOBE

Washington. — V soboto popoldne je John L. Lewis nepričakovano odpoklical stavko premogarjev. Takoj zatem je prišel glas iz Bele hiše, da predsednik Truman ne bo govoril v nedeljo večer. Vlada je nato preklicala vse restrikcije glede zmanjšanega tovornega in osebnega prometa na železnicah in na pošti. Vlada je tudi preklicala odredbo zaradi zatemnitve v 21 državah.

Najvišja sodnija bo morda še danes odločila zaradi denarne globe, ki jo je naložil sodnik Goldsborough Lewisu in uniji, ker se niso ozirali na sodno prepoved. Zastopniki Lewisa in unije so vložili prtiožbo glede te kazni in najvišja sodnija bo izjemno vzela zadevo takoj v roke in morda o tem še danes odločila.

Lewis je naenkrat odločil, da bodo šli premogarji nazaj na delo po stari pogodbi, ki naj ostane v veljavi do 31. marca 1947. V tem času pa, je rekel Lewis, je pripravljen za pogajanja z vlado ali z premogovnimi družbami. To mu je vlada ponujala prej, toda Lewis ni hotel nič slišati o tem. Zdaj je pa odpoklical stavko, ne da bi premogarji kaj dobili v tej stavki.

Ob 2 popoldne v soboto je Lewis pismenim potom obvestil vse lokalne unije premogarjev, da je s tem stavka končana in da naj se premogarji vrnejo takoj v pondeljek na delo.

Industrija, ki je bila prizadeta vsled stavke premogarjev, bo počasi zopet začela z obratom. Toda popolen obrat bo mogoč šele, kadar bo dobila industrija zapet dovolj premoga.

Železnice so takoj obvestile svoje osobje, naj bo pripravljeno za normalen promet, tako pri tovornih kot pri osebnih vlakih. NYC železnica je naznanila, da bo treba za nekaj časa poslovati z manjšim prometom, dokler ne dobi zopet dovolj premoga. Jekiarne poročajo, da bodo začele z normalno produkcijo, kakor hitro bo to mogoče.

Splošno mnenje je, da je Lewis zato tako naglo odpoklical stavko, ker se je bal reakcije naroda, kadar bi mu govoril predsednik Truman, ki je imel pripravljen oster govor. Lewis je vedel, da bo Mr. Truman apeliral na patriotične premogarje, naj se vrnejo na delo, če tudi pod varstvom vojaštva. To bi bilo pa nevarno za unijo.

Lewis se sam ne zanese na premog

Springfield, Ill. — Hiša, ki jo lastuje John L. Lewis v tem mestu, ne bo mrzla zaradi stavke premogarjev. Lewis je inštaliral v hišo še lanskega junija furnez na plin. V hiši stanuje zdaj Lewisova mati, ki je stara 85 let.

Farmarji bi plačali za Lewisa kazen

Utica, N. Y. — Unija farmarjev, ki se pečajo z mlekarstvom in ki šteje do 5,000 članov, je brzojavila John L. Lewisu, naj ji dovoli čast, da do plačala zanj "sramotno" globo $10,000, v katero je bil Lewis obsojen, ker ni upošteval sodnijske prepovedi.

OČE IN SIN STA UTONILA V JEZERU PRI RIBOLOVU

V soboto popoldne je Joseph Slajs iz 3678 E. 104. St. najel v Gordon parku čoln, šel vanj s svojima sinovoma, 15 let starim Josipom in 12 let starim Jamesom ter domačim psom in odrinili so na jezero ribarit. Ustavili so blizu kamenitega nasipa. Toda ribe niso prijemale, zato so hoteli drugam. Ko so čoln obračali, ga je velik val obrnil in vsi so padli v vodo. Sin James in pes sta srečno priplavala do nasipa, oče in sin Josip sta pa izginila v vodi. Trupla je obrežna straža kmalu dobila.

Kot pripoveduje James je videl, kako je hotel oče pomagati sinu v vodi, toda oba sta omagala. Jamesa in psa so odpeljali v bolnišnico, sina radi mrzle kopeli, pes si je pa zlomil nogo, ko se je hotel rešiti na škale pri nasipu. Slajs je bil zaposlen v Weatherhead Co. 13 let.

Zdaj pride na vrsto razgovor za mirovno pogodbo z Nemci

New York. — Ministri Velike Četvorke so v glavnem končali sestavo mirovnih pogodb z Italijo, Romunijo, Bolgarijo, Ogrsko in Finsko. Preostaja samo še formalno delo: prestave, tiskanje in končna odobritev pogodb, nakar jih bodo ministri podpisali. To se bo zgodilo enkrat med 1. in 15. februarjem, kot se sliši.

Kar se tiče Zed. držav mora vsako tako pogodbo odobriti senat z dvetretjinsko večino.

Zdaj so ministri pripravljeni, da začno sestavljati mirovno pogodbo z Nemčijo in Avstrijo. To bo pa trd oreh in nihče ne ve, kdaj bodo ministri s tem končali. Bližnje sosede Nemčije kot: Češka, Belgija, Nizozemska in Poljska so napravile zahtevo na ministre Velike Četvorke, da morajo imeti več besede pri sestavljanju mirovne pogodbe z Nemčijo, kot so jo imele pri pogodbah z bivšimi zaveznicami Nemčije.

NAM JE TUKAJ DOBRO. ZATO SE PRI VSAKI PRILIKI SPOMNIMO NA BEGUNCE

116 OSEB JE UMRLO V OGNJU

Več kot 100 jih je bilo ranjenih v strahovitem požaru.

Atlanta, Georgia. — V soboto zgodaj zjutraj je nastal v hotelu Winecoff v tem mestu požar, ki je bil eden najhujših hotelskih požarov v zgodovini Amerike. Kolikor je znanega dozdaj, je poginilo v požaru 116 oseb, nad 100 jih je bilo pa ranjenih.

Ko so plameni objeli sobe in hodnike ter odrezali ljudem izhode, so skakali skozi okna moški, ženske in otroci, ki so pa vsi našli smrt doli na pločniku. Od 116 trupel so jih že spoznali spoznali 103, 13 pa še ne.

Priče pripovedujejo, kako so ljudje v vsej naglici napravili iz rjuh in odej zasilne vrvi, jih pritrdili, ob okna in viseli na njih, čakajoč rešitve. Toda ognjeni zublji so prejedli te vrvi in žrtve so cepale druga za drugo na tla in v smrt. Samo par so jih rešili. Druge so videli pri oknih, kjer so obupno vili roke in vpili na pomoč. Toda dosegel jih je ogenj in izginili so v plamenih.

Ob tem času še niso mogli ugotoviti vzroka strahovitega požara.

Bodite previdni, kadar greste preko ceste. Prekoračite cesto samo pri signalni luči!

STALIN MENDA NI NEVARNO BOLAN, POROČAJO

Moskva. — Poročila iz Turčije in pozneje iz Anglije in Francije, da je Stalin nevarno bolan, ne odgovarjajo resnici, se trdi v Moskvi. Stalin je šel samo na oddih k Črnemu morju, kakor je storil ob tem času lansko leto. Turško časopisje je pisalo, da je Stalin nevarno bolan in da so pri njem njegovi najbolj intimni prijatelji.

NOVI GROBOVI

Terezija Zdešar

V petek zjutraj četrt čez osmo je umrla v Huron bolnišnici Terezija Zdešar, roj. Princ, stara 62 let. Doma je bila iz Podhoste, fara Toplice na Dolenjskem, odkoder je prišla v Ameriko leta 1921. Pri hiši se je reklo pri Peterci. Družina stanuje na 20601 Arbor Ave. V bolnišnici se je nahajala par tednov.

Pokojna Terezija je bila splošno znana kot neumorna društvena in farna delavka. Bila je tajnica društva sv. Kristine št. 219 KSKJ, ki jo je poslalo na zadnjo konvencijo tudi kot delegatinjo; bila je članica in ustanoviteljica podružnice 22 SŽZ ter Oltarnega društva fare sv. Kristine.

Tukaj zapušča soproga Andreja, doma iz Vnanjih goric pri Vrhniki, hčer Mary poroč. Redeye in nečakinjo Pavlino. Dalje zapušča sestro Ano Kumel, v stari domovini pa sestro Marijo Bubin.

Pogreb bo jutri ob 9 zjutraj iz hiše žalosti v cerkev sv. Kristine in na Kalvarijo pod vodstvom pogrebnega zavoda A. Grdina in Sinovi. Naj počiva v miru, preostalim naše sožalje.

Mary Kotnik

Po dolgi in mučni bolezni je umrla v Lakeside bolnišnici Mary Kotnik roj. Kebe, stara 44 let, stanujoča na 6224 Carl Ave. Družina je prej živela na 1056 E. 62. St., do požara pri East Ohio Gas Co. Tukaj zapušča žalujočega soproga Josipa, doma iz vasi Volčji potok, fara Kamnik, hčer Mary omož. Primovic, sina Edwarda in več sorodnikov. Doma je bila iz Spodnjega jezera pri Cerknici, kjer zapušča sestro Terezijo Klančar in več sorodnikov. Tukaj je bivala 25 let in je bila članica društva Carniola Hive 493 TM.

Pogreb se vrši danes zjutraj ob 8:30 iz Želetovega pogrebnega zavoda na St. Clair Ave. v cerkev sv. Vida ob 9:30 in na Kalvarijo. Naj počiva v miru, preostalim sožalje.

George Kozumplik

Po dolgi bolezni je umrl v petek zvečer ob 8 v mestni bolnišnici George Kozumplik, stanujoč na 3600 E. 81. St. Bil je star 64 let in rodom Čeh. Družina prebiva v newburški naselbini nad 20 let. Bil je član društva Najsv. Imena. Poleg žalujoče soproge Justine roj. Chufer zapušče hčere: Josephine poroč. Steele in Mary, sinove Petra, Pvt. Daniela, Rudolpha in Justina. Pogreb bo jutri zjutraj ob 8:30 iz Ferfoliatovega pogrebnega zavoda in v cerkev sv. Lovrenca ob 9, nato pa na Kalvarijo.

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Kdo kaj ve o tem—

Leta 1913 je živel na 1308 E. 55. St. Jože Martinčič. Pri Metropolitan zavarovalni družbi ima denar za njegovo polico. Kdor bi kaj vedel o njegovih sorodnikih, naj piše na:: Mr. Marian Urbancic, 4900 Euclid Ave., Cleveland, Ohio, ali pokliče EN 2088.

Druga obletnica—

V torek ob 8:25 bo darovana v cerkvi sv. Vida maša za pokojnega Louis Rigler v spomin 2. obletnice njegove smrti.

Kdo ve zanj—

Družina Djordjevič, sedaj v begunstvu v Gradcu, išče Franca Pregrad, rojenega v Št. Petru pod Sv. Gorami na Štajerskem. Iščejo ga otroci njegove sestre Mime. Kdor ve kaj o njem, naj sporoči na uredništvo tega lista.

Kdo ga pozna—

Malavašič Marija iz Stare Vrhnike št. 9 išče strica Janeza in Jožeta Guzelj, doma iz Lavrovca v žirovskih hribih. Dalje želi zvedeti za Sovčak Johano in Jakoba Vehar. Kdor jih pozna, naj sporoči naslov našemu redništvu.

Poroka—

Zadnji teden sta se poročila v cerkvi sv. Vida Miss Mary Bokar, hčerka Mrs. Julije Bokar iz 6615 Edna Ave. in Mrs. Vernon Cole iz 1386 Giddings Rd., sin Mrs. Cole. Bilo srečno!

Važna seja nocoj—

Nocoj ima podruž. št. 25 SŽZ svojo letno sejo in volitev odbora za 1947. Tajnica bo pobirala asesment od 6 naprej. Naj poravnajo one, ki so zaostale.

Novi uradniki—

Društvo sv. Jožefa št. 146 KSKJ ima na prihodnje leto sledeči odbor: Predsednik Joseph Kenik, podpredsednik John E. Mauer, tajnik John J. Kaplan, 9108 Union Ave. zapisnikar John Zimerman, blagajnik Matthew Zupančič, duhovni vodja Rev. Julius Slapšak, zdravniki: dr. A. J. Perko, dr. John Folin, dr. Anthony Skur; nadzorniki: John Nose, Matthew Zupančič, Anton Skerl; zastopniki: za SND na 80. St. John E. Mauer in John J. Kaplan, za SND v Maple Heights Charles Hočevar Sr. in Louis Zupančič; za skupna društva fare sv. Lovrenca Dominik Blatnik in Frank Hrovat; vratar Joseph Bradač. Seje vsako 1. nedeljo ob 1 uri v SND na 80. cesti.

Na letno sejo—

Podružnica 15 SŽZ ima jutri večer ob 7. svojo letno sejo. Na dnevnem redu bo volitev uradnic za 1947 in druge važne zadeve. Po seji bo pa praznovanje rojstnih dni. Članice naj se udeležijo v velikem številu.

Lehman bo predsednik svetovne banke

New York. — Herbert Lehman, ki je bil štirikrat guverner države New York in pri zadnjih volitvah poražen kot kandidat za senat na demokratski listi, bo najbrže imenovan za predsednika svetovne banke, v kateri je včlanjenih 38 narodnosti. Predsednik Eugene Meyer se je namreč odpovedal.

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došle preko Trsta)

VOJVODINSKI KOLONISTI se vračajo. V po Nemcih v precejšnji meri izpraznjeno Vojvodino se je naselilo tudi nekaj Slovencev. Tudi oni so ustanovili zadrugo, ki je last vsega zemljišča. Pa pišejo sedaj, da se mnogi izmed njih ne morejo uživeti v te ravnine. Nekaj se jih je že vrnilo. Dopisnik v "Slovenskem poročevalcu" se krega nanje, da so lenuhi, ki nočejo delati. Sami pa pravijo, da ni tam za živeti, to je v tistih skupnih delovnih zadrugah. Gotovo pa nekateri tudi podnebje težko prenašajo.

ŠE ENA IZ VOJVODINE. — Pisal sem že, da se je v Vojvodino naselilo zlasti Črnogorcev, pa tudi Makedoncev. O Črnogorcih pravijo, da so hoteli hiše, ki so se vanje vselili, urediti po svoje. Zato so najprej razkopali pode in parkete češ, da to ni po črnogorsko. V črnogorski hiši morajo biti naravna tla iz ila. Tudi se jim je neumno zdelo imeti ogenj v "škatli." Ogenj, so rekli, mora biti na tleh, da se vidi kako gori. Tako so pometali iz preveč gosposkih nemških hiš štedilnike in začeli kuriti po svoje. Za prvo zalogo drv pa so dobro služili ti parketi, o katerih so rekli Črnogorci, da so kar dobro kurivo. No, najbrž bo precej pretiravanja pri tem opisovanju črnogorske ljubezni do črnogorskih navad, vendar je gotovo, da se je v začetku uničevalo brez glave. Kdor se je vselil, se je zavedal, da hiša ni njegova, ampak skupna in je zato tudi tako z njo ravnal. Le na svoje stvari človek res z ljubeznijo pazi in na stvari, ki ve, da bo imel z njimi dolgo opraviti.

NEMŠKI DUHOVNIK V VOJVODINI. — Rekli smo, da so zelo mnogo Nemcev izgnali.

(Dalje na 3. strani)

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME
SLOVENIAN MORNING NEWSPAPER
(JAMES DEBEVEC, Editor)
6117 St. Clair Ave. HEnderson 0628 Cleveland 3, Ohio
Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko na leto $7.00; za Cleveland in Kanado po pošti za eno leto $8.00.
Za Ameriko pol leta $4.00; za Cleveland in Kanado po pošti pol leta $4.50.
Za Ameriko četrt leta $2.50; za Cleveland in Kanado po pošti četrt leta $2.75.
Za Cleveland in okolico po raznašalcih: celo leto $7.00, pol leta $4.00, četrt leta $2.50.
Posamezna številka stane 5 centov.

SUBSCRIPTION RATES:
United States $7.00 per year; Cleveland and Canada by mail $8.00 per year.
U. S. $4.00 for 6 months. Cleveland and Canada by mail $4.50 for 6 months.
U. S. $2.50 for 3 months. Cleveland and Canada by mail $2.75 for 3 months.
Cleveland and suburbs by Carrier $7.00 per year, $4.00 for 6 months, $2.50 for 3 months.
Single copies 5 cents each.

Entered as second-class matter January 5th 1908, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd 1879.

83 No. 240 Mon., Dec. 9, 1946

Slava delu

Svet dosti greši s tistim znanim vzklikom — slava delu! Ne zato, ker da ta vzklik ne bi bil nekaj lepega, ampak zato, ker se ta vzklik izlorablja in največ izlorablja prav tam, kjer najbolj vpijejo slavo delu. Prav tam je delavec največji suženj. Tam, kjer vpijejo, kako da skušajo izboljšati položaj delavca, ima prav delavec najmanj pravic. V tem imamo vse dokaze, kolikor jih hočemo in kolikor jih hoče, seveda, kdo videti — v Sovjetski Uniji in v Jugoslaviji. Prav v takih deželah, kjer je delavec navaden suženj, je treba venomer vpiti: slava delu.

Delati moramo, vsak bi moral delati: eden s krampom in motiko, drugi z rokami v kakšni obrti, zopet drugi z možgani. Vse je delo, kadar človek stori nekaj koristnega zase in za človeško družbo. Ni vse delo enako lahko, pa tudi ne enako prijetno. Delavec, ki koplje graben z lopato, težko dela. Pa je težje delo zdravnika, na primer, ki mora pri delikatni operaciji paziti na vsako kretnjo svojih prstov, ker je od tega odvisno življenje sočloveka.

So ljudje, ki radi delajo, so pa tudi, ki jim delo "smrdi," kot pravimo. Se dobe ljudje, ki bi umrli, če bi bili en dan brez dela, pa so zopet drugi, ki bi storili vse v svoji moči, da bi se izognili delu.

Slovenski pregovor pravi: kdor ne dela, naj tudi ne je. To se pravi, da mora vsak človek na tem svetu doprinesti svoj delež za življenje, nekateri na tak način, drugi na drugi. Ameriški premogarji, ki so danes na stavki, pravijo da so najslabše plačani delavci, če primerjamo njih težko in nevarno delo z drugimi po tovarnah. Toda predsednik njih unije, John L. Lewis, živi v lepi palači, se vozi s krasno limuzino okoli in dobiva na leto $25,000, poleg plačanih gotovih izdatkov. Pa mu ni treba nikdar stopiti pod zemljo in prijeti za kramp. Prav za prav ni še nikoli delal v rudniku, kot pravijo. Zato bi kdo rekel, da ni prav, če predsednik unije dobi tako lepo plačo, premogar se mora pa ubijati za tistih par dolarjev. Pa vendar mu premogarji te plače ne zavidajo, saj mu jo sami plačujejo, ker vedo, da potrebujejo dobrega voditelja.

Tukaj je en zgled razlike med delom in delom. Velika razlika, bi rekli, tako v faktičnem delu kot v zaslužku. Pa je delo unijskega voditelja težavnejše, bolj odgovorno in bolj naporno, kot pa premogarja v rudniku.

Taki, ki bi radi živeli od žuljev drugih ljudi, jim neprestano pojo, da bi se moral delavski položaj izboljšati. To je živa resnica. V Ameriki se delavcu primeroma boljše godi kot v kateri koli drugi deželi na svetu. Nikjer nima take svobode, kot tukaj. Saj imamo zgled prav v tej stavki premogarjev, ko je en sam človek kljuboval vladi in sodniji in ni hotel preklicati stavke. V Rusiji bi imel tako moč samo Stalin, to je vlada, v Jugoslaviji Tito, zopet vlada. Ako bi hotel kdo drugi kaj takega poskušati, bi pač samo poskušal, napravil pa ne bi nič, vrhu tega bi se moral pa še zelo hitro pripraviti na oni svet.

Pa niso delavci niti v Ameriki zadovoljni, ker tudi tukaj nimajo še tega, do česar so upravičeni kot ljudje, kot del in zelo važen del človeške družbe. In dokler ne bo družba prišla do spoznanja, da je tudi delavec človek, toliko časa delavci ne bodo zadovoljni. Ameriške unije se pripravljajo, da bodo vprašale za garantiran letni zaslužek. To je prav tisto, kar je najbolj potrebno v delavskem vprašanju. Delavec, ki ne ve, ako bo še drugi teden delal, ali bo odslovljen, nima nobenega pravega veselja do dela. Zakaj naj se pa žene, če pa ne ve, koliko časa je njegov zaslužek siguren, če sme na ta zaslužek računati pri svojem proračunu za vzdrževanje družine. Ako bi imel vsak delavec tako garancijo, potem ne bi bilo treba vpiti: slava delu . . . delo bi se samo slavilo in delavec bi že sam vedel, koliko je vredno. Dokler se delavec ne bo čutil sigurnega, toliko časa ne bo zadovoljen. To se pravi — v svobodnih deželah. V diktatorskih deželah, kot je Sovjetska Unija ali Jugoslavija, tam je pač vseeno, če je delavec zadovoljen ali ni. Delati mora in — molčati.

Poglejmo v Anglijo. Tam imajo zdaj delavsko vlado, katero je postavil na krmilo delavec. Zato ji pravimo: delavska vlada. Pa vendar malokdaj slišimo angleškega vladnega uradnika, ki je bil sicer izbran iz delavskih slojev, da ne bi priganjal k večjemu, bolj trdemu delu. Zakaj mora delavska vlada priganjati delavstvo k večji pridnosti? Zato, ker delavec ne vidi nobene bodočnosti in pač ne proizvaja, kolikor bi morda lahko. Naj dela še tako trdo, več ne bo zaslužil kot kvečjem za najpotrebnejše stvari za življenje in ko gre zraven še večji del zaslužka za davke. Zakaj naj bi se pa potem gnal?

Tudi v Sovjetski Uniji ne napravi delavec, kolikor pričakuje vlada od njega. Zadnje čase slišimo pritožbe iz Moskve, da industrija ne producira dovolj, da premogovna industrija ne nakoplje dovolj. V Jugoslaviji je prav tako. Tam imajo nekake udarnike, to je prisilno delo, da bi iztisnili iz delavcev čez uro in v nedeljo zadnji njegov žulj. Ne zato, da bi delavcev primanjkovalo, ampak zato, ker delavec ne naredi dovolj. Tudi tukaj si mislijo delavci: zakaj bi se pa gnali in redili trote pri vladi, ki vpijejo: slava delu! sami pa lenuharijo in se rede na delavskih žuljih. V Sovjetski Uniji in v Jugoslaviji si delavec ne more pomagati, v demokratični Ameriki pa lahko. Če ni zadovoljen, gre na stavko in dobi, kar hoče. Kot rečeno, tudi tukaj še ni dobil vsega, do česar je upravičen, ampak dobil bo, ker delavski položaj se v Ameriki vsak dan izboljšuje. V Ameriki niti vlada ne more prisiliti delavca k delu in temu pravimo mi— demokracija. V sedanji Jugoslaviji ali v Sovjetski Uniji še nismo slišali o eni sami stavki. In stavk ni, ker bi bil delavec zadovoljen, ampak zato, ker je tam delavec — suženj vlade. Kdor pa še vedno misli, da je v totalitarnih deželah paradiž za delavca, naj bi šel tje. Največji bedak je, če ne gre, ko mu tega absolutno nihče ne brani. Obratno pa vemo, če bi mogli, na primer ljudje iz Jugoslavije danes v Ameriko, to se pravi, če bi imeli za to sredstva in če bi jim pustil Tito, bi jih ne ostalo doma niti toliko, da bi jih bilo dovolj za dva dobršna poda.

V demokratični Ameriki ima delavec na razpolago mnogo sredstev, da si pomaga, če se mu godi krivica: ima stavko, sodnije itd. V Jugoslaviji in Rusiji pa nima nič. To dobi, kar mu dovoli vlada in to je bore malo. Tam dobi mesto kruha, klic: slava delu . . . Zato pa za take tukaj, ki vidijo paradiž samo "tam preko" ni drugega zdravila, kot da gredo tje, odprejo usta in čakajo, kdaj jim bodo začeli leteti pečeni golobi v usta. Čim prej, tem boljše.

—o—

Pojasnila k SANSovemu napadu

(Nadaljevanje z 1. strani)

slovenskih zadrug). Približno ena tretjina posojilnic je bila pri zadnji včlanjena.

"Aleksandrova Jugoslavija je izročila politični monopol v Sloveniji slovenski ljudski stranki," pravi napadalec. *Tudi ta trditev je izmišljotina.* Aleksander je vladal v Jugoslaviji od leta 1918 pa do svoje smrti. V tem času je bila SLS večino dobe v opoziciji. Ko se je začela diktatura Aleksandrova 6. januarja 1929, je bilo eno prvih njenih dejanj razpust Slovenske ljudske stranke. Še do pozne jeseni 1935 je bil v Ljubljani ban, nasproten SLS. V dobi diktature je bil najdalje ban Dravske banovine Drago Marušič, sedanji minister v Titovi vladi. Ta pa je bil tudi član uprave gori imenovane Zveze slovenskih zadrug. To so zgodovinska dejstva, ki jih ne more nihče tajiti in ki popolnoma nasprotujejo trditvam napadalca o nekih monopolih. Če je bil kak monopol je ta bil na nasprotni strani, kjer so imeli bana iz svojega članstva.

Šele v jeseni 1935 je bil imenovan za bana dr. Marko Natlačen. Ker sem postal že leta 1928 načelstveni ravnatelj Zadružne zveze in sem bil torej na tem mestu med diktaturo, ki je razgnala SLS, ne more biti govora, da sem bil v kaki zvezi s političnim ali gospodarskim monopolom, ki ga ni bilo.

Ravno tako je seveda *čista izmišljotina*, da sem si kmalu zatem izvosloval titul monsignora. Resnica je, da nisem imel tega cerkvenega naslova.

Res pa je, da nisem bil nikoli vesel, če so prišle v javnosti kake nerednosti pri zadrugah, ker je to vseelej škodovalo ugledu vsega zadružništva, katero je imelo itak dovolj nasprotnikov. Kaj bi kdo rekel o družinskem očetu, če bi obešal napake članov svoje družine na veliki zvon?

Posamezni slučaji

V naslednjem naj pojasnim onih šest slučajev, ki jih je nekdo poiskal v arhivih Zadružne zvezbe in o njih priobčil samo to, kar je služilo njegovemu namenu.

Slučaj Št. Peter pri Novem mestu

Prvi slučaj, ki ga napad navaja, je "nerednost", kot se napadalec izraža, pri posojilnici v Št. Petru pri Novem mestu. Tam se je baje Zadružna zveza *"spozabila tako daleč"* — to je napadalcev izraz — da je rekla, da ni imel nihče namena jemati sedaj že ranjkemu župniku Francu Vovkotu dobrega imena in da zveza nima povoda, da bi rušila zaupanje ljudi do župnika.

Temu dostavlja napadalec, da je revizor sestavil revizijsko poročilo v latinščini "da ga župnikove ovčice niso mogle razumeti." Dalje pravi, da je dobil župnik *zagotovilo, da lahko še nadalje tako dela.*

Nato odgovarjam :

V slučaju posojilnice v Št. Petru ni šlo za kake goljufije ali defradacije, ampak za neizpolnjevanje pravil. Da bi bilo revizijsko poročilo *pisano v latinščini je prazna izmišljotina.* Tista latinščina se je nanašala na drugo revizorjevo pismo župniku. Župnik je bi namreč popolnoma slep in so mu morali prebirati pisma drugi. Ker to pismo razkriva napake, ni hotel revizor, da dotični bralec pisma župniku ve za te napake. Zato je pisal to zasebno pismo v latinščini. Nikjer tudi ni prav nobene podlage za trditev, da je dobil župnik zagotovilo, da lahko še nadalje tako dela.

To je gadko izmišljeno.

Nikakor pa ne smatram, da bi moglo biti kaj napačnega varovati dobro ime bližnjega. Saj spada tudi to med Mozesove zapovedi, kot se izraža nasprotnik v svojih napadih. Od varovanja dobrega imena je mogla imeti tudi zadruga samo korist, ne pa škodo.

Slučaj Bajec v Št. Janžu

Ta slučaj se je dogodil mnogo prej, predno sem jaz prevzel mesto načelstvenega ravnatelja pri Zadružni zvezi in nima z menoj nikake zveze. Vem pa, da je Bajec moral plačati zadnji vinar, ki ga je imel, predno je odšel iz št. Janža za stalno na Hrvaško župnikovat.

Napadalec se ob koncu opisovanja Bajčeve afere obregne ob mene rekoč: "Ravnateljstvo Zadružne zveze je dajalo naročila, ali ne, gospod ravnatelj?" Dvomim, da bi bilo dano kdaj kako napačno "naročilo" v šentjanškem slučaju, pa naj bi bilo kakorkoli, jaz nisem imel ne s tem slučajem ne z naročilom nikake zveze. S kakšnim namenom se torej obravnava ta dogodek pod naslovom: "Kako je gospodaril Franc Gabrovšek pri Zadružni zvezi? Ako je tajnik SANSa prebiral komunistično Novo Zadrugo, bi mogel brati tam tudi kdaj se je kaj zgodilo, ali ne?

Slučaj Žužemberk

Tudi naslednji slučaj Žužemberk nima z menoj nikake zveze, ker se je vse odigralo pred novembrom 1928.

Vendar se tajnik SANSa tudi v tem slučaju zaleti vame, češ, da sem bil ravnatelj zveze, *"ki je svojim političnim somišljenikom in stanovskim tovarišem spregledovala težke goljufije* in te ljudi potem še ščitila." Potem pa napadalec ob istem slučaju sklepa: "Kako globoko v blato se je Zadružna zveza pogrezala" — In vendar je resnica ta, da je Zadružna zveza Hranilnico in posojilnico v Žužemberku že davnaj poprej, predno sem jaz prevzel svojo funkcijo, izključila iz svojega članstva in torej ni v tem slučaju nikogar ščitila. Torej spet *izmišljeno obrekovanje Zadružne zveze.*

Slučaj Kurent

V slučaju Kurent, ki ga pozna po Novi zadrugi samo delno, pripoveduje napadalec, da je dekan Kurent iz Leskovca pred revizijo Hranilnice in posojilnice sporočil, da bo revizor našel primankljaj 100,000 dinarjev. V pismu prosi "da se to ne bi preveč zvedelo." Potem pa SANSov tajnik nadaljuje: *"In ker se dela kaplan Gabrovšek za velikega poštenjaka in narodnega mučenika,* ki si mora sedaj v tujini sam služiti svoj kruh z oznanjevanjem božje besede, bi človek pričakoval, da je leskovškmu dekanu prošnjo za prikrivanje poneverbe kratkomalo odbil. Ali mislite, da je?"

Nato citira napadalec moje pismo Kurentu s podčrtanimi besedami: "Jasno je, da je treba molčanja, jasno pa je tudi, da je treba stvar spraviti s sveta." — V psimu je dalje povedano, kako navodilo ima med drugim revizor, da naj namreč dekan podpiše zadolžnico in dobi potrebne poroke. Potem naroča pismo revizorju še to: "V ostalem se o stvari z njim kolikor mogoče podrobno pogovorite, da se stvar pravilno reši."

Ta postopek tako razburja napadalca, da vzklika :

"Ni čuda, da so taki izmikovalci ljudskega denarja zavzeli sovražno stališče napram osvobodilni fronti slovenskega naroda in so se pridružili sovražniku v borbi proti svojemu lastnemu ljudstvu in svojim vernikom. Tukaj se je uresničil stari slovenski pregovor: "Lažnjivec, tat, morilec!"

"Kakor je ves protiljudski aparat potreboval za izvrševanje svoje oblasti nad slovenskim narodom nepoštene kaplane in župnike in dekane, tako so oni potrebovali na oblsati takih in enakih Gabrovškov, da so lahko mirno spali in uživali na račun preprostega ljudstva."

Moj odgovor

Ni bila ne moja dolžnost, ne revizorjeva, da bi dekana naznanjal sodišču ali drugače zadevo oznanjal javnosti. Le če ne bi bilo zadoščeno zahtevam revizijskega poročila, bi stvar po zakonu prišla v roke trgovskemu sodišču. Vsako podjetje pa ve, da ni v njegovo korist, če se razkriči v svet, da je tamkaj nekaj narobe. Tem hujše je to za denarne zavode. Zato smo smatrali, da je najbolje slučaj spraviti s sveta, na kar mogoče tih način in brez škode za posojilnico. To se je tudi v polni meri posrečilo. Dekan in njegovi poroki so plačali vso škodo. "Stvar je bila spravljena s sveta." Škof pa je poskrbel, da je bil dekan spravljen iz Leskovca.

Očita se mi radi tega nepoštenje. Toda iz zgornjega je razvidno, da nisem kršil svoje dolžnosti in da nihče ni pri tem slučaju izgubil po kaki moji krivdi niti enega vinarja. *V čem bi torej bilo tisto nepoštenje?*

Kakšno stališče je bivši dekan Kurent zavzel do osvobodilne fronte res ne vem, prav tako menda nihče ne ve, kako je mogel tajnik SANSa napraviti zvezo med osvobodilno fronto in Kurentovim slučajem. Samo o treh duhonikih ve napadalec poročati, da so, kot on pravi, "izmikovalci." Ali so vsi drugi, ki niso izmikovalci, zavzeli prijazno stališče napram osvobodilni fronti?

Celo vrsto izmišljotin ali po domače laži je napisal tajnik SANSa v svojem napadu. Ali se je on sam pri tem kaj spomnil "na stari slovenski pregovor: "Lažnjivec, tat, morilec!"

Slučaj Raztresen

V tem slučaju napadalec pravi, da je na Krki pri hranilnici "izvršil zlorabe" kaplan Raztresen. In pisma, ki ga tajnik SANSa objavlja sledi, da je Raztresenu nekdo izročil neki denar, naj ga vloži v hranilnico, pa ta tega ni storil. To se je zvedelo in nekdo je pisal meni: "France, daj mu to poravnati, a takoj, ker sicer ga bo imel državni pravnik v rokah."

Na to napadalec nadaljuje: "Ravnatelj Zadružne zveze *Gabrovšek, ako bi bil pošten,* bi moral slučaj sporočiti odbornikom Hranilnice na Krki in uvesti preiskavo. Izognil pa se je tega popolnoma in zadevno pismo je pisal na naslov Alojzija Intiharja, šolskega upravitelja na Krki z dne 12. marca 1931 sledeče vsebine: G. Alojzij Intihar, šolski upravitelj na Krki. "Danes je plačal neki gospod 4266 dinarjev. S tem je plačana vsota, ki jo zahteva orožnik Novak za vlogo, ki jo je g. Raztresen bil dolžan vložiti na Krki. Dotični gospod je plačal to vsoto iz razloga, ker mu je na tem, da se dobro ime duhovnikovo ne oblati. O imenu ni treba poizvedovati, ker nima za stvar nobenega pomena. Prosim Vas, da zadevo tako izpeljete, da duhovniško dobor ime ne trpi ali čim manj trpi. Gabrovšek, l. r."

Potem pa spet sklepa tajnik SANSa:

"Torej iz sredstev, ki jih je zbiral pri Zadružni zvezi slovenski narod, se je enostavno jemal denar za pokrivanje goljufij kaplanov kot so bili Raztresen in drugi, zato, da ne bi trpelo duhovniško dobro ime (pravilno: zato, da ta ubogi narod, katerega taki ljudje še vedno izrabljajo v svoje svrhe, ne bi spoznal, kdo in kaki so ti njegovi vodniki). Mozesova zapoved "ne kradi" za te ljudi ne velja, kakor ne velja za nje ničesar, in naj si bo še tako sveto in pošteno, če jim ne gre v račun."

Moj odgovor je tale:

Raztresen ni bil funkcijonar pri hranilnici, torej ne gre za "zlorabe pri hranilnici". Načelstvo posojilnice je vedelo za stvar, torej mu ni bilo ničesar sporočati. Intihar, na katerega je bilo pismo naslovjeno, je bil tajnik te posojilnice. Torej ni bilo prav nobenega izogibanja načelstvu posojilnice na Krki. *Vse to je izmišljotina SANSovega tajnika.*

Noben krajcar ni šel v tem slučaju iz sredstev Zadružne zveze in torej ni bil nihče oškodovan. Označeno svoto sem plačal jaz sam iz svojega žepa. Če bi dotični, ki je brskal po arhivih, pobrskal tudi po knjigovodstvu, bi to mogel dognati. Toda, kako bi se mogel potem Mirko Kuhel radi tega slučaja tako razburjati in pisati o ubogem izrabljanem narodu!

Slučaj Preddvor

V Preddvoru je posojilnica izgubila pri nekem posojilu. Kaj takega se je zgodilo že tudi kje drugod po svetu. Ob koncu leta je radi tega imela izgubo v bilanci. Imela pa je za pokritje te in podobnih izgub na drugi strani zadosten rezervni zaklad. To je namreč po pravilih namen tega zaklada. Načelstvo bi rado odpisalo izgubo takoj, dočim zahtevajo pravila, da se izkaže v bilanci izguba, da se sklene na občnem zboru, kako se ta izguba pokrije in nato pa šele prihodnje leto izpelje odpis pri rezervnem zakladu. V tem smislu je Zadružna zveza doposlani računski zaključek zadruge popravila in svetovala, naj tako postopajo. — Ko priobčuje napadalec tozadevno pismo, pristavlja pri tem pravilnem nasvetu besedo (Sic!), kakor da to ne bi bilo pravilno. — Nastalo je tudi vprašanje oprostitve pridobninskega davka. Male zadruge so imele nekaj oprostitev, če so strogo držale pravila. Če bi se zadruga pri sestavi računskega zaključka ne držala pravil, bi moga izgubiti to olajšavo. Vendar pravi Zadružna zveza, da je ta nevarnost majhna, ker navadno nihče računskih zaključkov ne študira. To je vsebina pisma v Preddvor, iz katerega sklepa Kuhel, *da so "tudi državo goljufali po nasvetu Gabrovška."*

Iz tega je napisal nasprotnik tale napad:

'Kadar niso bili na oblasti, so ti gospodje v lepem sporazumu med seboj goljufali tudi jugoslovansko državo. Evidence za to trditev je dovolj v pismu, ki ga je dne 26. januarja 1932 sedanji oznanjevalec božje besede pri fari sv. Vida v Clevelandu in *tedanji kolovodja narodnih pijavk okrog Zadružne zveze v Ljubljani* pisal župniku Francu Lakmajerju v Preddvor." Potem citira pismo in sklepa:

"Naš Gabrovšek, ki se je posvetil duhovniškemu stanu, a je presedlal svojo spiritualno stanovsko dolžnost najprej na politiko SLS, nato na sekularno ravnateljsko službo pri denarnem in kreditnem zavodu, po begu iz domovine *je izkoristil svoj prvotni duhovniški stan za propagandno delo nekdanjih izkoriščevalcev slovenskega naroda,* zatem pa se je po umiku mastne

(Dalje na 3. strani)

Če verjamete al' pa ne

Naš voznik Tone ni kazal prav nobenega nagnenja, da bi se odpovedal svojemu dostojanstvu pri kolesu, po katerem sem jaz tako koprnel. Rad bi se bil postavil s svojo izurjenostjo v vozarenju in poskusil bi bil rad, kaj en takle Buick premore v svojih pljučih. Moj "kufer," ki kašlja dan za dnem od doma do ofica in nazaj se ne nosi tako lepo kot nas je cijazil Grdinov Buick. Niti za pečkom bi se človek tako dobro in udobno ne počutil kot smo se mi v tisti kočiji. Če bi imeli kakšne pravdanske pasažirje, bi prav lahko postavili mizo na sredi in marjašali. Pa sva bila sama z Jakšičem od naše komisije, ki se zastopi na tako domačo zabavo. Zato mi je bilo kar nekam dolgčas in rad bi bil prijel za kolo. Pri kolesu, ko mora človek paziti na cesto in na promet, čas vse hitreje mine.

"Sto milj ste že prevozili," Mr. Grdina," sem poskušal napeljati vodo na svoj mlin. V Clevelandu je namreč Mr. Grdina svečano in pod pričami izjavil, da bo on vozil prvih sto milj.

"Aha," je pritrdil, "pa se mi kar dopade."

Ne bo ga moč spraviti od kolesa, sem si mislil, ki sem vedno golant človek in ne bom nikdar s silo skušal priti do cilja. To delajo samo komunisti, ki so vselej pripravljeni deliti z vami vse, kar je vašega.

Morda bi pa izlepa kaj dosegel, mi je prišlo v tikvo. V dobro voljo ga bom spravil in mimogrede namignil, da se z avtom lahko kaj pokrotoviči in da je vsled tega koristno, če se vozniki na dolgi vožnji od časa do časa zmenjajo.

"Ali ste že slišali, fantje," sem skušal spraviti pripravno iniciativo v prijatelje, "kaj se je nekomu pripetilo, ki se je zmartral pri vožnji in zavozil v hišo ob cesti?"

"Neroda," ga je takoj oštel naš voznik Tone.

"Zaspal je morda pri kolesu," je sugestiral Jakšič ter se ozrl naravnost vame, kot bi me hotel spomniti na tiste drogove po 152. cesti, ki so se mi iz same nagajivosti postavili v vrsto na sredi ceste, da se jih pri najboljši volji nisem mogel ogniti. Se reče, prvih par sem se ognil, pa so bili preveč na gosto in sva si s tretjim segla v roko. Da ne bi bilo treba Jakšiču odgovoriti in začeti kako nepripravno debato, sem naglo vtaknil cigareto v usta in nalašč porabil tri žveplenke, predno sem jo prižgal. To je bilo dovolj presledka, da je Jakšič pozabil na svojo nepotrebno pripombo.

"Lahko je bilo pa tudi mogoče," je primaknil še g. Fronc svojo pripombo, "da je bil tisti vaš voznik v svoji notranjosti dekoriran s kakšno stvarjo, ki daje človeku krče v prste."

"Kaj vem, kaj je bilo," sem vodil jaz svojo začeto povest naprej, "samo to vem in sicer iz prav zanesljivih virov, da mu je avto zdrknil s ceste in se zarinil v bližnjo hišo, kjer je predrl steno in se znašel na sredi parlorja."

"Kakšna neroda," ga je pohvalil Mr. Grdina, ki ga moje pripovedovanje očividno ni nič ganilo, "zapreti bi morali nesnagó."

Ostala dva prijatelja sta pa brez vsake pripombe čakala, kako se bo zadeva razvozljala. — Bom jutri povedal, kako je šlo naprej.

Ljudske povesti

FRANC JAKLIČ

Od hiše do hiše.

V Dolgem selu je bilo "ukazano". In tistega večera potem so vreli Seljani k vaškemu "možu" v posvete. Takrat je bil vaški "mož" Rohne, ki je imel prostorno hišo sredi vasi. Shajali so se z obeh koncev vasi posamez, po dva ali več, možje in žene, tiste, ki so bile vdove, pa so imele domačije. V vaškem zboru ima že od nekdaj svojo besedo vsak gospodar, pa naj je moški ali ženska, fant ali dekle, samo da ima svojo hišno številko, od katere plačuje davek, odrajtuje biro in prispeva za skupne vaške potrebe v denarju ali s tlako.

In kakor povsod in vselej so bile tudi nocoj ženske prve.

"Ali si že odpravljena?'" je vprašal Sivka sosedo Brenkljo na vežnem pragu in si je še opasovala pisan predpasnik.

"Majhno še počakaj, da si ruto premenim . . Saje sem ometala, pa se človek ne more varovati . . Saj se menda ne mudi tako?" . .

"Le brž se daj, da ne bova stali.! Človek se že podnevi dovolj natoji."

"To bo precej!"

In Sivka si je še sama malo ogledala predpasnik, zategnila vogale pri ruti in potegnila parkrat z roko po prsih, da so se poravnale gube, pa je prišla iz hiše Branklja, zavezujoč si ruto.

"Lej, lej, pa kako si si lepo izbrala". . .

"Saj tudi ti tistega predpasnika ne nosiš vsak dan."

Nato sta krenili po vasi.

Kmalu prisopiha za njima Lovrečka in že od daleč vpije:

"Kaj bo zopet danes? Kakšnega treska bodo pa uganili? . . Ali kaj veste?"

"Jaz nič ne vem", ji odgovori Sivka. "Kajžarico, ki je ukazovala, sem vprašala, kaj bo, pa ni nič vedela."

"Si bodo dedci pa že kaj neumnega izmislili, kakor že večkrat!" vpije Lovrečka. "Sedemkrat je bilo že 'ukazano', kar nisem šla blizu, pa nikoli ni bilo prav; danes mi pa kar nekaj pravi, da moram iti zraven."

"Saj bi bila neumna, ko bi bila doma! Saj imamo pravico!" ji pritrdi Breklja.

Šle so tako hitro, da so došle Mihlaža in Trznarja, ki sta se pogovarjala:

"Kaj neki bo? . . Pota so vsa popravljena, 'fronki' pobrani in pastirja smo že zadnjič uganili."

"Jaz nič ne vem, ker nisem utegnil podnevi stopiti k Rohnetu. Videl sem ga pa z njive, da je šel od fare še predpoldnem. Je bil že pri županu, pa sta kaj uganila, da bodo zopet stroški!" pripoveduje Trznar.

"Drugega itak ne vesta kakor: 'Daj pa delaj! — Jaz pravim, do smo neumni, ker ne premenimo" . . .

"Saj tudi jaz tako mislim, pa nečem povedati, da bi mi kdo ne očital, da se jaz štulim za 'moža' ali celo za župana."

"Vsak je lahko, ti ali jaz ali kdo drugi. Vsi imamo enake pravice. Zakaj bi še kdo drugi ne bil župan ali 'mož'? Mi smo neumi, ker vedno enako volimo."

"I, kako pa volimo . . Vsak se boji zamere ali pa očitanja, pa pravi: 'Ti naj bodo, ki so že —' pa je vse v kraju!"

"Tako je tako!"

Od nasprotnega konca vasi, kjer so imeli kočarji svoje kočice in vrtičke, je pa Kepec peljal svoje sosede na vas. Pravic ti reveži itak niso imeli mnogo, kadar je pa bilo 'ukazano' in je Kepec razglasil sosedi: 'Drevi gremo' — tedaj se je dvignil ves Kozji rep (tako se imenuje najskrajnejši del Dolgega sela) kot en mož, da porabi "pravico."

"Bomo videli, če bo res tako!" je vpil Kepec. "Pota popravljamo, vozimo pa ne, ker nimamo voz. 'Fronke' dajemo, koz pa ne smemo pasti. Pastirja bomo plačevali, čeprav ne pase našega blaga. Bomo videli, če bo res tako!"

"Bomo videli!" se zagroze sosedje.

"Jaz ne vem, kaj si bodo še izmislili! Rohne pa Lazar pa Hren, pa še kdo drugi tam sredi vasi staknejo glave, pa se pogovore, pa pravijo: 'Tako bo!' — Pa mora tako biti. Pa bomo videli!"

"Bomo že videli!"

"Možje, jaz bom govoril!" . .

"I, kdo pak!"

"Take bom povedal Rohnetu in drugim bahačem, da jih bo kar privzdigovalo. Enkrat mora vendar biti konec! Danes moramo izvedeti, kje je naša pravica. Vse samo Rohne pa Lazar pa Hren in taki-le — mi pa nič! . . Ali je pravica? No, bomo videli, če je to res pravica!"

"O, bomo že videli . . Kepec, le prav besedo zastavi, mi ti bomo že pomagali." . . .

"Nocoj, ali pa nikoli!"

Tako so se shajali tistega večera seljani. Vsak je imel kaj na srcu, kar ga je težilo, kar je moral odložiti, da bo imel mir.

Rohne je sedel pri mizi na vogalu in sprejemal vaščane. Botre in prijatelje je puščal za mizo, ženske so se gnetle okrog peči, Kepčeva tovarišija se je zbirala v kotu, kjer je bilo najbolj tema in kjer se je lahko kakšna spesnila, da Rohne ni vedel, kdo jo je potočil in so se bolj brez skrbi na račun vaških mogočnežev smejali. Nekateri pa, ki so bili v srcu na Kepčevi strani, pa so se bali zamere pri Rohnetu ali katerem drugem, ki je imel voli in je spomladi za "božji lon" in dobro plačilo preoral njivico— so se ustavljali za vratmi, kjer se je lahko gredoč smuknilo v temno vežo, kadar so si segli kmetje in kočarji v lase . .

Na ogromni peči je bila ob takih prilikah zložna galerija.

(Dalje prihodnjič.)

AUGUST KOLLANDER

v Slov. Narodnem Domu,

6419 ST. CLAIR AVENUE,

POŠILJA DENAR v Jugoslavijo, Trst, Gorico, Avstrijo, Italijo in druge kraje, vsaka pošiljatev je jamčena;

PRODAJA ZABOJE za pošiljanje hrane in obleke v staro domovino in sprejema take zaboje za odpošiljanje v stari kraj.

Pri Kollanderju boste vedno dobro postreženi.

DO YOU GET ENOUGH

VITAMINS?

You can't feel and look your best unless you do. If you are in doubt, we invite you to make the following test at our risk.

Get a package of sixty, One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsules. Take one capsule every day for sixty days. If you are not satisfied your druggist will refund your money. Be sure to get One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsules, the kind that has this trademark

ONE A DAY

MULTIPLE VITAMIN CAPSULES

MILES LABORATORIES, INC.

Elkhart, Indiana

1946		DEC.				1946
Su	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

DECEMBER

14.—Slovenski dom na 6818 Denison Ave. plesna veselica.

28. — "Maccabees Red Jackets" plesna veselica v avditorijuSlovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

29. — Kegljaški ples "St. Pauls No. 10 Bowlers" v cerkveni dvorani fare sv. Paula na 1369 E. 40 St.

31.—Društvo Orel priredi zabavni večer na Silvestrovo v šolski dvorani sv. Vida.

31.—Direktorij Slovenskega doma na Holmes Ave. priredi običajni Silvestrov večer.

1947

JANUAR

4.—Društvo sv. Ane št. 150 KSKJ priredi plesno veselico v Slovenskem narodnem domu na 80. cesti.

19. — Euclid Rifle & Hunting Club, srnjakova večerja v Slovenskem domu na Holmes Ave.

19.—Društvo Modern Crusaders št. 45 SDZ plesna veselica v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

24. St. Vitus Cadets št. 2[illegible] SŽZ prirede plesno veselico v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

FEBRUAR

1.—Društvo France Prešeren še. 17 SDZ plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

—o—

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došle preko Trsta)

(Nadaljevanje z 1. strani)

Onim, ki so ostali, pa se godi skrajno slabo. V župniji Franztal (nemška naselbina) pri Zemunu blizu Belgrada je bil pred vojsko za župnika Nemec Gerstener. Z nacizmom je bil v sporu, ker je branil pravice Cerkve do krščanske vzgoje do mladine. Ti so ga obsodili na prisilno delo in poslali dejansko v gozd sekat drva. Ker je bil že star ni bil več za tako težko opravilo. Zato so ga poslali sedaj za pastirja. Na stara leta pase svinje. Nič mu ni pomagalo, da je bil prej proti nacizmu. Kot duhovnik vedo, da mora biti tudi proti komunizmu. Vse v imenu svobode in napredka!

ODDAJA KROMPIRJA NE USPEVA. — "Slovenski poročevalec se 25. oktobra jezi, da oddaja krompirja ne uspeva tako, kakor bi bilo treba. Hudi so vodilni ljudje na svoje lastne "ljudske" odbore, češ, da ne store svoje dolžnosti. List pravi, da niso kmetom dali tega, kar so obljubovali, sedaj pa tudi kmetje ne dajo krompirja.

Splošno je pridelek krompirja na Slovenskem slab. Preje so mislili, da bo krompirja dovolj in da ne bo treba prisilne oddaje, pa so se prevarali. Ceno krompirju, ki so ga morali kmetje oddati to jesen, so nastavili po 3 din. kilogram. Kmetom obljubujejo, da jim bodo dali še posebna nakazila za razno blago, če bodo oddali krompir, kot je ukazano. List se prav posebno jezi na ljubljansko okolico in kamniški okraj, ki da sta se izredno slabo izkazala pri oddaji krompirja in ki da morata to popraviti.

KONČNA LIKVIDACIJA KMEČKIH DOLGOV. — Vprašanje odprave kmečkih dolgov se vleče v Jugoslaviji že od leta 1931. Izšel je takrat zakon, ki naj bi postopoma olajšal kmetu plačevanje njegovih dolgov. Zakon je bil mnogokrat spreminjan, toda nikoli ni bilo to vprašanje rešeno. Sedaj je prišlo na pomoč novo veliko razveljavljene denarne vrednosti. Ostanke starih kmečkih dolgov bodo sedaj baje rešili v pol leta. Sedaj je itak kmet dolžan skoro samo državi, ker se je država polastila vseh denarnih zavodov, pri katerih je kmet jemal posojila.

SEME SOLNČNIC. — Značilno za novo gospodarstvo je, da se pospešuje zbiranje raznih surovin za olje. Govorili smo že o tem, koliko se piše o zbiranju bukovega žira. Sedaj beremo pozive, kako naj zbirajo seme solnčnic.

ZBIRANJE KOSTI je našlo svojo posebno pobudo. Ustanovljen je poseben državni aparat, ki ima skrbeti, da vse kosti pobero in oddajo v industrijske namene.

PAPIRNICA V RADEČAH. — Tudi znana papirnica v Radečah pri Zidanem mostu je bila med vojsko močno poškodovana. Pogorela je leta 1944. Sedaj poročajo časopisi, kako se trudijo, da jo spravijo znova v poln obrat. Še predno je bilo vse pod streho, so že začeli z delom.

NOVI PPREDPISI ZA PRESKRBO Z ŽIVILI. — Večina živil v Jugoslaviji je še racijonirana in bo še ostala. Zato dele prebivalstvu posebne živilske karte in pa potrošniške (konsumne) knjižice za gospodinjstvo za nakup raznega gospodinjskega blaga. Pri tem so prebivalstvo na novo razdelili v 29 vrst. Pri vsaki vrsti prebivalstva je povedano v kakšne razrede za prejem živil kdo spada. Tako so delavci pri težkih delih v I. razredu. Spadajo pa pri prejemu hrane v prvi razred tudi vsi narodni heroji, naj bodo iz katere koli vrste ljudi. Tako, da ima komunist zmeraj prednost pred drugimi.

—o—

POJAŠNILA K SANSOVEMU NAPADU

(Nadaljevanje s 2. strani)

mesečne plače zopet povrnil na svoje duhovniško delo, pod krinko katerega *nadaljuje svojo prejšnjo nepošteno pot,* taisti *Gabrovšek je učil svoje sokolege, kako se naj denarne izgube in poneverbe prikrivajo s prenašanjem vknjižitev v razne sklade,* "ker ni nikogar ki bi pri vladi računske zaključke pregledoval, kaj šele študiral" — danes pa pri sv. Vidu odpušča grehe svojih grešnih ovčic."

Mrs. Martha E. Truman, mati našega predsednika Harry S. Trumana je praznovala 25. novembra svoj 94. rojstni dan in je rekla, da prav gotovo pričakuje, da bo dočakala še 100. rojstni dan. Slika je bila posneta v njenem domu v Independence, Mo.

Moj odgovor

V tem slučaju ni šlo za nikako poneverbo, ne kakega duhovnika, ne kekega drugega člana uprave. Torej tudi ni moglo iti za prikrivanje poneverbe pred kako oblastjo ali za kako nepošteno "prenašanje vknjižitve." Mirko Kuhel, ali slučaja sploh ni razumel ali ni hotel razumeti. Da tudi za kako goljufanje vlade ni šlo, je iz opisa zadeve čisto jasno. V slučaju, da bi zadruga radi kake nepravilnosti (ki pa je ni naredila!) izgubila davčno olajšavo bi morda to zneslo en ameriški dolar. Ali ste že kdaj slišali o viharju v kozarcu vode?

Zanimivo pa je, da tajnik SANSa ob koncu prizna, da leta 1932 niso bili somišljeniki SLS na vladi, dočim v začetku svojega dolgovezja govori o političnem in gospodarskem monopolu te stranke. Ob koncu je pozabil, kaj je pisal v začetku.

* * *

Prepuščam slovenski javnosti, ki se resno trudi za poznanje razmer v starem kraju, da primerja napad SANSovega tajnika in moja pojasnila. Naj si napravi sodbo, ali sem res izšel iz tako "škandaloznega ozadja," če sem po nasvetu svojega škofa dr. Antona B. Jegliča sodeloval pri največji slovenski zadružni organizaciji, začeti po dr. Janezu Evangelistu Kreku in nadaljevani po dr. Antonu Korošču.

Ugotavljam, da napadalec ni mogel pokazati niti v enem slučaju, da bi jaz izvršil kako tako dejanje, ki bi bilo — kot se on izraža — proti Mozesovi postavi.

V enem se strinjam z napadalcem: "Naj narod ve resnico."

To so moja pojasnila in moj odgovor — za sedaj . . .

—o—

Vedite, da pri prehodu čez cesto ne boste nikdar preveč previdni. Posebna previdnost pa je potrebna v mraku in ponoči.

—o—

Ne odlašajte!

Nabavite si BESEDNJAK DR. KERNA dokler je še zaloga. Naročite ga lahko v naši upravi. Pošljemo tudi po pošti, če pošljete $5.00. Naslov:

Ameriška Domovina
6117 St. Clair Ave.
Cleveland 3, O.

MALI OGLASI

Prijatel's Pharmacy

SLOVENSKA LEKARNA

Prescriptions — Vitamins

First Aid Supplies

Vogal St. Clair Ave. in E. 68th

Trebušne podpore

Pri nas dobite vse velikosti trebušne podpore

(Abdominal Supports)

Mandel Drug

Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.

SLOVENSKI LEKARNAR

15702 Waterloo Rd.

Cleveland 10, Ohio

Lekarna odprta: Vsak dan od 9:30 dopoldne do 10 zvečer.

Zaprta ves dan ob sredah.

Pomagajte Ameriki, kupujte Victory bonde in znamke.

"TAKE A HOLIDAY!"

DELO DOBIJO

VEČ POMOČNIC ZA CAFETERIJO

SE SPREJME

Delo je v čisti, zdravi okolici

Morajo razumeti in govoriti angleško

Samo snažne, čiste in lične mlade ženske od 20 do 35 let starosti naj se priglasijo

$29 za 40 ur dela na teden

Hrana in uniforme zastonj.

Zglasite se v

The Ohio Bell Telephone Company

soba 901

700 Prospect Ave.

Moške in ženske

se sprejme za tovarniška dela

MOŠKE:

inspektorje

truckerje

ŽENSKE:

asemblerce

varilke

Za 2 in 3 šift

5 dni v tednu

Stalna zaposlitev z 60 let staro družbo

Bishop & Babcock Mfg. Co.

1285 E. 49. St.

(246)

Sprejme se

PACKERS

za Shipping Room

INSPEKTORJE

53 ur na teden

Ohio Piston Co.

5340 Hamilton Ave.

(x)

Za prekladanje tovora

Nickel Plate tovorno skladišče

E. 9. St. in Broadway

Plača 93½c na uro

Čas in pol za nad 8 ur.

Zglasite se pri Mr. George J. Wulff

Nickel Plate R. R. Co.

E. 9th & Broadway

(245)

MALI OGLASI

Furnezi

Novi furnezi za premog, plin, olje, gorko vodo ali paro.

Resetting $15 — čiščenje $5

premenjamo stare na plin ali olje

Thermostat

Chester Heating Co.

1193 Addison Rd. — EN 0487

Hiša naprodaj

Naprodaj je 6 sob hiša na Eddy Rd. blizu dveh uličnih železnic in avtobusne linije. Za informacije pokličite LI 1882.

(240)

Soba se odda

Odda se soba enemu ali 2 dekletoma. Naslov da uprava tega lista.

(240)

Luč za zdravljenje revmatizma

gre na vsak regularni saket.

$1.65

MANDEL DRUG

15702 WATERLOO RD.

Plačajte

račune za plin, elektriko in telefon pri nas. Money Order postrežba od $1.00 do $10,000.

Mihaljevich Bros.

6424 St. Clair Ave.

(2. & 8. each month)

JAREM PREGREHE

(povest — spisal P. Bohinjec)

"Počakajte, da bo povesti konec! — Ko sem pa premišljeval zjutraj ves obupan svojo preteklost in sedanjost, sem vedel, da danes ne bom mogel potolažiti svojega upornega želodca. Zakaj denar mi je pobrala sinočna pošast. Rok mi pa ne da žganjčka na upanje, niti za potrebo ne. Sila kola lomi. Kaj hočemo. Jaz pa koprnim od same žeje. Voda mi je bila pač na mislih. A nikdar nisem bil nje prijatelj. Še za v čevelj ni dobra. Torej, kaj si izmisli moja glavica? Le poslušajte me! Moj klobuk ni kar tako za nič, nobena ga ne zmaga. In pa ta popir v njem; le poglejte ga! Tak je kakor les; nič ne gre skozenj, še mast ne. In ja? Kaj sem hotel? Pohlevno kozico sem pomolzel tako lepo in čisto, da me je bila kar vesela. Klobuk pa je bila moja godila. Malo mleka je že šlo za kožo, pa nič ne dene. Jaz sem si pa vendar tako lepo poživil ude in ohladil grlo, ki je bilo kakor podplat, da sem iznova prav sladko zaspal. In drugič sem še že prebudil takrat, ko me pride obiskat moja ljuba Grebljica. Seveda je bila jezna, da bi si bila kmalu usta pretrgala, a pomagalo ni nič. Jaz sem ji rekel: 'Kakor se posodi, tako se vrne'. To rečem tudi vam sedaj-le."

V tem že stoji pri mizi in drži v rokah stekleničico. Hudo se je izpotila v njegovi roki.

"Še enkrat vam rečem, da ga danes še ni bilo niti kapljice ne v mojem želodcu, oče Krajec! Bogme, da ne!"

In vsa slivovka steče po njegovem zdrapanem grlu, kakor voda v prazno kad.

"Bog ga bodi zahvaljen! Sedaj sem pa popravil."

"No, sedaj boš pa že ložje govoril, Bogme! Kaj pa, ko bi se pripravil tukaj-le klobase delat?" mu reče gospodar v šali.

"Oh, tega pa ne, Krajčev oče! Bogme jaz nisem zato! Jesti jih pač znam, klobase. To vam lahko pove Polona, pri kateri sem se poživil v kuhinji. A delati ne. Saj veste, kdo mara za beračа pri takem delu?"

Ko pa je tako govoril, pač ni opazil, kako mu je nagajivi Janez vrgel nekaj v malho.

"Kaj pa je kaj novega? Ti dosti veš, ki zmerom po svetu hodiš" mu reče Brbač.

To je dobro delo Bogmetu, dasi ne moremo trditi, da bi bil časti lakomen. Stopi na sredo hiše. Sedaj ga lahko pogledamo od vrha do tal.

Ves je cel, nobenega uda mu ne manjka. Čvrste rasti in ne pozna se mu mnogo, da ima že pet križev. Malo sivkasta brada mu zakriva okrogli obraz, ki kaže rdečkaste lise. Kdo bi si mislil, da si tak človek upa beračiti Za mladih let je delal, kolikor in kadar se mu je zljubilo. Ko pa je vzel za ženo svojo Grebljico, se je kmalu prepričal, da lažje živi pri dobrih ljudeh, kakor pri svoji Greblijici. Dober jezik je veliko vreden. Svoje ime je dobil od tod, ker je imel navado pri vsaki tretji besedi reč; bogme! Prinesel je ta medmet iz Slavonije, kamor je hodil v prejšnjih letih "šumarit."

Vedel pa je Bogme vselej dosti povedati, nekaj resničnega in še nekaj več zlaganega. Laži ni štel za greh. Tudi ni bil vedno ravne postave, kakor danes; in kadar je prosil v bogajme, takrat je bil ves drugi. Sključeno se je držal, našteval notranje bolezni, ako pa ni bilo drugače, dejal je tudi, da ga "božje" meče. In metalo ga je res včasih, a ne "božje", ampak žganje, o katerem je dejal, da je zanj šiba božja. Ker je bil zgovoren, so ga imeli ljudje radi, dasi niso dosti nanj polagali. Bil je kmečki novičar.

"Kaj si me že vprašal, Brbač?" reče Bogme, kakor da bi bil pozabil vprašanje.

"Kaj si nisi še nič izmislil?" ponovi Brbač.

"Kaj, jaz izmislil? Bogme, da ne! Ako pa že hočete, povem vam, kako so v Ribnici cerkev razširili?"

"Novice iztresi najpoprej iz torbe, Bogme!" mu reče Krajec.

"Aha, ali ste že slišali, kako so se zadnjo nedeljo stepli v Cestnicah?"

"Ali res?" vpraša Janez zvedavo.

"Res, res, saj sem bil tam."

V izbo stopi Polona, ki je kuhala večerjo:

"Sedaj pa le brž večerjat, jetra niso dobra mrzla!"

"Ta je moška, Polona! Le na mizo z njimi!"

"Povej, povej, kako je bilo v Cestnicah?" povpraša Brbačev fant Bogmeta.

"Tisti Cene, tisti mešetar, saj ga poznate!"

Polona ravno odpre zopet vrata, ko začuje ime mešetarjevo. Kar zgane se, in ko bi bila obrnjena proti luči, bi bili lahko opazili rdečico na njenih licih. Vendar gre venkaj, a pri napol zaprtih vratih se ustavi in posluša. Njeno srce je začelo močnje biti.

"Kaj pa je z mešetarjem?" poprime tudi Krajca radovednost.

"Kaj, bogme! Stepli so se do krvavega. Tisti Cene in še nekaj fantov so bili šli na vas v Cestnice. Ko so se najedli, napili in naplesali, niso že vedeli, kaj bi počeli. Dekliče je vzela noč, — fante pa vzame dan, kaj ne, Janez? . . . I no, samim s seboj se ni ljubilo podplatov trgati, zato so se pa udarili najprej z besedo, potlej pa z rokami, nato s poliči, dalje s kolmi in nazadnje pa še z nožmi, kakor je to že stara navada mladih norcev. Ali ni res tako?"

"Bogme, ne stopaj čez mejo! Drugače se ti utegne bridko povrniti," mu reče nekdo.

"No, pa ne bom! In kaj je bilo nazadnje? Pravili so, da so mešetarja tako stepli, da je nesel v ruti svoje kosti domov."

Vsi se mu zasmejejo. Le Krajec in sin se modro držita. Bogme pa nadaljuje:

"V Cestnicah pa pravijo, da je Cene tako urno tekel domov, da je izgubil po poti čevlje, nogavice in zaponke."

Zopet smeh. Krajec zakliče:

"Polona, prinesi, če imaš kaj!"

Polona pa se komaj drži pokoncu pri vratih. Očetov glas jo vzdrami, da odhiti v kuhinjo. Na Bogmeta je bila strašno nejevoljna.

"Pojdi no izpod nog, dedec!" se zadere nad njim, ko nese ponev z jetri na mizo.

"Polonica, ne bodi huda! Vsak človek mora malo potrpet za pokoro. Saj si slišala, ali ne, kako mora mešetar trpeti za svoje norosti?"

Bogme, je znal tudi zbadati, včasih celo preveč. Zato je njegov hrbet nekaterikrat čutil bude posledice. Toda nocoj ni bilo še prišlo toliko alkoholnih duhov vanj, da bi zmogel vse besede pregrizti. — Na srečo, je večerja premenila govorico.

Vendar tako veselega razpoloženja ni bilo več tisti večer pri Krajčevih, dasi so delali čez polnoč vsak svoje delo. Nekaj jih je prijemal zaspanec, nekaj jih je odšlo, ko so svoj posel dokončali, nekaj pa jih je poleglo po klopi krog peči in za peč. Le Brbač in njegova sinova so se še mastili malo pred polnočjo z obaro, ki jo je Polonica pripravila. Hitati je bilo treba, zakaj drugi dan je bil petek. Bogme ni zamudil povečerka. Naposled pa, ko je še enkrat potegnil iz steklenice, je izginil tudi on iz hiše.

Brbač je kimal še do petelinovega petja pri svojih klobasah. Polona pa je čula v drugem koncu hiše v svoji izbici. Gorela ji je luč že pozno čez polnoč, in v roki je držala pero, ki je pisalo dolge vrste čudnih reči.

VII

Kolo od srieće u okoli
varteći se ne prestaje:
Tko bi gori, eto 'e doli,
a tko doli, gori ustaje.
(Iv. Gundulič — Osman)

Čas je pač najboljši zdravnik Rane celi počasi, a zaceli jih gotovo.

Ko je prišel Cene od vojakov, se je začelo vse drugačno življenje pri Črevesnikovih. Tisti Cene, ki je prizadejal toliko žalosti Črevesnici, ni bil več tisti. Lahkomišljenost ga je zapustila, pijančevanje je popustil, notranje strasti so se mu polegle. Iz neskrbnega mladeniča je postal podjeten mož.

Človek ljubi premembe. Ako uživa dalj časa iste dogodke, navelič a se jih, če so mu še tako vabljivi in prikladni. Cene je užival mladostno življenje v najvišji meri. Veseliti se in uganjati burke, to se mu je zdel namen življenja. A ko je prišel domov in si mislil, da prevzame za starim Črevesnikom domačijo, ga je obšla in mu polagoma napolnila srce druga strast: pridobiti si veliko denarja in imetja, da bi mogel potem še več uživati. Seveda ni bila ta strast za Ceneta nova, zakaj že od nekdaj si je želel imeti mnogo denarja, da bi mogel streči svojim željam.

Odkar je bil Cene doma, ni stari Črevesnik več dosti vozaril. Konja in kolesel sta bila večina v rokah sinovih. Pač pa se je poprijel tem bolj svojega starega posla: mešetarstva. Oblazil je vse sejme, vedel za vse konje daleč na okoli, in kakršno živino je hotel kdo imeti, mu jo je preskrbel stari Črevesnik. Kajpak, da je bil sedaj mnogo manj doma kakor poprej. Bil je povsod doma in nikoder. Denarja je imel vedno toliko, da je lahko živel in še sinu je stisnil večkrat kak goldinar v roko.

Stara Črevesnica se je držala doma in je gospodinjila in gospodarila. Cenetu je šla vedno na roko, kakor tudi ta nji. Z varčnostjo si je prihranila marsikateri krajcar, ki ga je iztržila ob tržnih dneh za kokoši, jajca in maslo. Cene pa se je poprijel fijakarstva z vso skrbnostjo. Konja je imel čilega, in znano je bilo, da teče njegov 'mažar' kakor sam pekleneček. Le starinski koleselj je bodel marsikoga v oči. A tudi Cene je mislil na nov koleselj. Kmalu si je priharnil toliko, da je dal kovati s pomčjo materinih kracarjev in očetovih goldinarjev prav lepo kočijo.

A sedaj je bil nov križ. Kolikokrat je vpregel Cene konja v kočijo, vselej je bil nevoljen.

(Dalje prihodnjič)

—o—

Kupujte Victory bonde!

—AND THE WORST IS YET TO COME
—in najhujše šele pride

Novi manager Yankees žogometnega kluba. — Larry S. MacPhail, levi na sliki, predsednik New York Yankee žogometnega kluba v svojem uradu v New Yorku kaže na svojo izbiro za novega managerja tega kluba, Stanley Bucky) Harris-a. Obenem je tudi naznanil, da je Harris podpisal pogodbo za dve leti. Desni na sliki pa je Charlie Dressen, bivši atletski vodja Brooklyn Dodgers, ki je obenem imenovan pomočnikom Harrisonu.

Kar

bi bil človek brez jezika, to bi bil narod brez

TISKA

Z jezikom govori človek — z tiskom govori ves narod, ves svet. Brez tiska bi postal svet mutast.

SLOVENSKI NAROD

so dvignili slovenski književniki in pisatelji s pomočjo tiska. Ves njegov kulturni dvig, ves preporod je prišel slovenskim ljudem potom tiska. Tisk je torej velevažna stvar za vsakega človeka.

AMERIŠKI SLOVENCI

bomo narodno zavedni toliko časa, dokler bomo imeli med seboj lasten slovenski tisk. Zato podpirajmo in vzdržujmo svoj slovenski tisk, dokler ga imamo!

"NOVI SVET"

je najzanimivejši slovenski list v Ameriki. Prinaša poučne članke, poljudne novele in povesti in poleg vsega tudi objavlja zgodovino ameriških Slovencev. Če kak list, tedaj zasluži "NOVI SVET" vso našo podporo. Zato naročajte in širite ga vsepovsod.

Stane letno za Zdr. dr. $3 za inozemstvo $3.50. Naroča se na naslovu:

"NOVI SVET"
1849 West Cermak Rd. Chicago 8, Ill.

Admiral Marc Mitcher, ki nam ga predstavlja gornja slika in ki je v pretekli vojni streljal Japonce, je sedaj nameril svojo puško na japonske fazane in kot je videti je imel dobro srečo.

HERE NOW FOR IMMEDIATE DELIVERY!

First Showing at

NORWOOD APPLIANCE & FURNITURE

6202 St. Clair Ave.

JOHN SUSNIK

New 1947 **PHILCO**

Console Radio-Phonograph

A great new Philco . . . just arrived. It's a beauty — packed with new features! Ready for delivery. Come in, see and hear it.

$185
ON EASY TERMS

New Automatic Record Changer Plays Up to 12 Records

- Quiet, quick automatic changing —both 10 and 12 inch records.
- No needles to change. Permanent needle lasts thousands of plays.
- Powerful radio gets standard and short wave reception.
- Concert Grand Dynamic Speaker, glorious tone and great power.

The Bing Crosby Show Now on Wednesday!

Bing's only radio show with John Scott Trotter's Orchestra, The Charioteers, Lina Romay and Skitch Henderson. *Tune In* *Wed. 10 p.m.* *WJW*

PHILCO je zelo primerno božično darilo

IZŠLA JE

BARAGOVA PRATIKA

ZA LETO 1947

Stane s poštnino

50 CENTOV

Za Ameriko in stari kraj

Zelo informativna in praktična knjiga za vsakega slovenskega človeka.

Naročite jo dokler je v zalogi!

Naročnino pošljite v Money Ordru, čeku ali v gotovini na naslov:

BARAGOVA PRATIKA

1849 WEST CERMAK ROAD,—CHICAGO 8, ILLINOIS